Stadskerk Nijmegen (OCP), 5 april 2026,Paasmorgen;
voorganger: ds. Henk Gols (PKN)

[Eerste lezing: Jesaja 43, 16-21] (Nieuwe Bijbelvertaling)
16 Dit zegt de HEER,
die een weg baande door de zee
en een pad door machtige wateren,
17 die paarden en wagens liet uitrukken,
een heel leger van geweldenaars –
daar lagen ze, en ze stonden niet meer op,
ze zijn vergaan, als een kwijnende vlam gedoofd.
18 Blijf niet staan bij wat eertijds is gebeurd,
laat het verleden nu rusten.
19 Zie, ik ga iets nieuws verrichten,
nu ontkiemt het – heb je het nog niet gemerkt?
Ik baan een weg door de woestijn,
maak rivieren in de wildernis.
20 De wilde dieren zullen mij eer bewijzen,
de jakhalzen en de struisvogels,
omdat ik water schep in de woestijn
en rivieren in de wildernis;
het volk dat ik heb uitgekozen, laat ik drinken.
21Dit is het volk dat ik mij gevormd heb,
het zal mijn lof verkondigen.

[Epistel: Hebreeën 2, 8b-13] (Nieuwe Bijbelvertaling)
8b Doordat hij alles aan hem onderworpen heeft, rest er niets dat niet onder zijn gezag is gesteld. Dat alles aan hem onderworpen is, zien wij echter nu nog niet; 9 wel zien we dat Jezus – die voor korte tijd lager dan de engelen geplaatst was opdat zijn dood door Gods genade iedereen ten goede zou komen – vanwege zijn lijden en dood nu met eer en luister gekroond is. 10 Want om vele kinderen in zijn luister te laten delen achtte God, voor wie en door wie alles bestaat, het passend de bereider van hun redding door het lijden naar de uiteindelijke volmaaktheid te voeren. 11 Hij die heiligt en zij die geheiligd worden hebben een en dezelfde oorsprong, en daarom schaamt hij zich er niet voor hen zijn broeders en zusters te noemen 12 wanneer hij zegt: ‘Ik zal uw naam bekendmaken aan mijn broeders en zusters, u loven in de kring van mijn volk.’ 13 Zo zegt hij ook: ‘Ik zal steeds op hem vertrouwen,’ en verder: ‘Hier sta ik met de kinderen die God mij gegeven heeft.’

[Evangelie: Johannes 20, 1-18] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Vroeg op de eerste dag van de week, toen het nog donker was, kwam Maria uit Magdala bij het graf. Ze zag dat de steen van de opening van het graf was weggehaald. 2 Ze liep snel terug naar Simon Petrus en de andere leerling, van wie Jezus veel hield, en zei: ‘Ze hebben de Heer uit het graf weggehaald en we weten niet waar ze hem nu neergelegd hebben.’ 3 Petrus en de andere

leerling gingen op weg naar het graf. 4 Ze liepen beiden snel, maar de andere leerling rende vooruit, sneller dan Petrus, en kwam als eerste bij het graf. 5 Hij boog zich voorover en zag de linnen doeken liggen, maar hij ging niet naar binnen. 6 Even later kwam Simon Petrus en hij ging het graf wel in. Ook hij zag de linnen doeken, 7 en hij zag dat de doek die Jezus' gezicht bedekt had niet bij de andere doeken lag, maar apart opgerold op een andere plek. 8 Toen ging ook de andere leerling, die het eerst bij het graf gekomen was, het graf in. Hij zag het en geloofde. 9 Want ze hadden uit de Schrift nog niet begrepen dat hij uit de dood moest opstaan. 10 De leerlingen gingen terug naar huis.
11 Maria stond nog bij het graf en huilde. Huilend boog ze zich naar het graf, 12 en daar zag ze twee engelen in witte kleren zitten, een bij het hoofdeind en een bij het voeteneind van de plek waar het lichaam van Jezus had gelegen. 13 'Waarom huil je?' vroegen ze haar. Ze zei: 'Ze hebben mijn Heer weggehaald en ik weet niet waar ze hem hebben neergelegd.' 14 Na deze woorden keek ze om en zag ze Jezus staan, maar ze wist niet dat het Jezus was. 15 'Waarom huil je?' vroeg Jezus. 'Wie zoek je?' Maria dacht dat het de tuinman was en zei: 'Als u hem hebt weggehaald, vertel me dan waar u hem hebt neergelegd, dan kan ik hem meenemen.' 16 Jezus zei tegen haar: 'Maria!' Ze draaide zich om en zei: 'Rabboeni!' (Dat betekent 'meester'.) 17 'Houd me niet vast,' zei Jezus. 'Ik ben nog niet opgestegen naar de Vader. Ga naar mijn broeders en zusters en zeg tegen hen dat ik opstijg naar mijn Vader, die ook jullie Vader is, naar mijn God, die ook jullie God is.' 18 Maria uit Magdala ging naar de leerlingen en zei tegen hen: 'Ik heb de Heer gezien!' En ze vertelde alles wat hij tegen haar gezegd had.

[overweging:]
'Zeg me waar je hem hebt neergelegd, dan neem ik hem mee!', zegt Maria van Magdala tegen de tuinman die opeens achter haar blijkt te staan. 'Dan neem ik hem mee. 'De dode Jezus, bedoelt ze. Wat wil ze met die dode Jezus? Waar moet ze dan met hem naartoe? Wil ze hem terugleggen in zijn graf? Zodat zijn graf een stabiel monument kan zijn, een plek van gedachtenis voor haarzelf en voor wie weet nog meer? Een plek waar je zo af en toe naar terugkeert om in gedachten te verwijlen bij de lieve mens die je aan de dood moest prijsgeven?
'Zeg me waar je hem hebt neergelegd. 'Dan kan ik hem meenemen — door de tijd. Dan kan ik eraan bijdragen dat hij meegaat door de eeuwen en de culturen. Natuurlijk, hij is dood! Maar op een bepaalde manier kunnen wij hem meenemen, door zijn boodschap levend te houden. Dan is het allemaal niet voor niets geweest. Dan houdt waar hij voor stond en wat hij deed en wat hij zei toch voor wie weet hoelang betekenis. 'Zeg me waar je hem hebt neergelegd, dan neem ik hem mee!'

Maar Pasen blijkt toch net even iets anders te zijn dan dat verdrietige mensen weer weten op te staan en de boodschap van Jezus meenemen en hun leefwereld binnen dragen. Al zou dat op zich toch zeker al Pasen mogen heten. Stel je voor: Maria, huilend bij het graf, maar die zich vervolgens realiseert dat zij de woorden en daden van de dode Jezus een blijvende plek kan geven in wat zij dagelijks doet. Dat ze opstaat en durft te beginnen aan een leven zonder Jezus dat toch vervuld is van zijn betekenis. Dat zou zelfs heel mooi zijn, dan zou je misschien wel kunnen zeggen dat de christelijke beweging begonnen is met de zelfredzaamheid van een sterke vrouw. Jij, in je verdriet, je kunt het wel — als je maar wilt.

Maar zo klinkt niet het evangelie van de paasmorgen. Het paasbericht van Johannes is een van de meest tedere, ragfijne verhalen die in de Bijbel opgetekend staan. Een subtiel verhaal op de rand van nacht en dag. Een bericht doortrokken van niet-weten. Over zien en niet zien en opeens wél zien.
Wat is het dan dat zie niet ziet en opeens wél ziet?

Ik zie dat wat dicht zat, open ligt. Ik kijk het graf in maar tref geen spoor aan van chaos, van voorbij. Ik zie de linnen doeken waarin de dode steevast strak wordt ingewikkeld. Die doeken liggen netjes opgerold. Nergens een liefste die is ingepakt in de dood. Er kwijnt niets, hier is niet iets bezig stinkend, met verlies van alle gestalte in het niets te verdwijnen. Hier is ordening. Alsof er op de rand van nacht en dag flink is huisgehouden is. Het dichte is geopend, er is niets ingewikkelds meer.

Leerling Johannes ging het graf binnen en zag en geloofde. Maar Maria huilde, zij zag geen ruimte maar verschrikkelijke leegte.
Vanuit de leegte van het open graf komt een vraag naar haar toe. Een vraag, indringend als twee engelen. Geen bange vraag, maar een vraag, zeg maar, in het wit gekleed: ‘Waarom huil je?’
‘Ze hebben mijn heer meegenomen en ik weet niet waar ze hem hebben neergelegd.’
‘Wij weten niet’, ‘ik weet niet ’zingt het onbegrepen door de nevels van de vroege ochtend. ‘Ik weet niet’ — dat is de atmosfeer waar Pasen door zal breken.

‘Waarom huil je?’, klinkt het nog een keer. De vraag komt nu niet uit het graf maar van áchter haar. Uit de mond van de tuinman. Uit de mond in elk geval van de man die op de een of andere manier bij deze tuin hoort. Deze tuin waarin het graf gelegen is. Of is het de tuin uit het boek Hooglied — de tuin dus van de liefde?

’Waarom huil je? ’En dan: ‘Wie zoek je?’
Al vanaf het begin van Johannes ’evangelie is er sprake van zoeken. Van menselijke hunkering. Het eerste woord dat Jezus in het evangelie uitspreekt is een vraag. Daarmee begint blijkbaar alle geloof: met een vraag, die jij hoort. ‘Wat zoek je? ’Maar nu nog meer gefocust: ‘Wie zoek je?’
Bij het graf wordt Maria tot twee keer toe gevraagd naar haar verdriet. Beide keren staat er dat zij zich omdraaide. De vraag die haar wordt gesteld lijkt haar een zetje te geven, tot twee keer toe. Door de vraag keert er iets in haar. ’Waarom huil je? Wie zoek je?’
‘Zeg me waar je hem hebt neergelegd, dan neem ik hem mee! ’De dood kan ik, moet ik wel accepteren. Maar laat me alsjeblieft de dode een plek mogen geven.

Dat zou al Pasen zijn. Als wij bij al ons niet begrijpen de vraag horen die vanmorgen gesteld wordt. Dat zou al een kerk van Pasen zijn: ruimte waarin een vraagteken wordt gezet achter de stelligheid van de dood. Achter de dwaze vanzelfsprekendheid waarmee tot op de dag van vandaag dood en verwoesting wordt gezaaid en onschuldigen het leven wordt ontnomen.

Maar Pasen is meer nog dan dat ik de dode betekenis kan geven. Meer nog dan dat ik de onschuldig vermoorde weiger te vergeten. Pasen is nog meer op de huid, intiemer nog.

Hij, die man die niet bij het graf vandaan komt maar van een andere kant, hij zegt tegen haar: Marjam! Niet 'Maria', netjes in het Grieks of Latijn, maar veel dichterbij, in haar Aramese moedertaal: 'Marjam! 'Bij haar eigenste naam wordt zij geroepen.
Maria draait zich om. Nu is ze volledig toegekeerd naar die vreemde die haar diep bij haar naam geroepen heeft. De tuinman in zijn tuin. Om haar heen presenteert zich al niet meer de dood maar de schepping in lentetooi. Er is niet het kwijnen maar het bloeien. Niet het vergeefse zoeken maar het eindelijk vinden.

'Marjam!'
'Rabboení! 'Mijn meester.

Pasen is dat ik geroepen wordt. Ik word geroepen zoals niemand mij nog geroepen heeft. Triomfantelijk, van onverwachte zijde, vanuit het licht word ik geroepen.
Dit waarachtige uiterst persoonlijke roepen over en weer is ten leven. Het zet Maria voorgoed in beweging. Na de stilstand, de aanvankelijke stolling in het verdriet bij het graf, komt zij in beweging en loopt zij het verhaal uit als… ja als wat? Als een boodschapper, staat er letterlijk. Boodschapper is in de Bijbel hetzelfde woord als engel. Als een engel loopt zij het verhaal uit. Wat doet ook nog maar een engel? Wij weten nu: een engel stelt een vraag. Een engel stelt in leegte en verdriet een vraag. Een bevrijdende vraag, die het begin is van verzet en ommekeer.

Maria loopt het verhaal uit, de ontmoeting met haar broeders en zusters tegemoet. Want wat jou tot in je diepste kern heeft geraakt, wat jou fundamenteel heeft omgekeerd, de ervaring dat jij ongeweten hebt gezocht en dat er dan iemand is die jou heeft geroepen — dat moet gecommuniceerd worden. Dat hoopvolle dat er roeping en antwoord is moet in deze verdrietige wereld waarin de eenzame dood het voor zeggen lijkt te hebben, gecommuniceerd worden.
Het hoopvolle dat er levenwekkende verbinding is, mag ik niet voor mijzelf te houden

Maria loopt het verhaal uit. Ze had hem, haar lieve meester, die haar bij name riep, liefst willen vastgrijpen. Maar dat mocht niet, het kon niet. Jezus is niet om vast te grijpen. Hij is niet om voor jezelf alleen te hebben, hij is om na te volgen.
Jezus — hij heeft nog een weg te gaan. Een weg door de eeuwen, door de wereld, door onze straten van verdriet en midden door de bizarre puinhopen van onze wereld. Hij is niet bijgezet in het verleden. Hij heeft geen graf. Hij is geen dode, aan wie wij zonodig nog betekenis zouden moeten proberen te geven. Als een bij-uitstek-levende gaat hij voor ons uit. Omdat hem en daarom ook ons, zegt hij, een ultieme bestemming wacht.
Zoals het in de brief aan de Hebreeën heet: hij, Jezus is door de diepste ellende heen gegaan. Door het verschrikkelijke lijden van de wereld is hij heen gegaan. Onze chaos heeft hij tot de zijne gemaakt — om ons te doen thuiskomen in Gods luister. Dat is onbegrijpelijke geloofstaal. Wat die woorden precies wil zeggen, weten wij niet. Het is de taal van de paastuin, prachtige taal, taal om

te zingen en dan resoneert het toch wel: ‘(…) een stem zal ons roepen: Ik open / hemel en aarde en afgrond. / En wij zullen horen / en wij zullen opstaan / en lachen en juichen en leven. ’*

* Laatste regels van het slotlied ‘De steppe zal bloeien’.

Henk Gols. henkgols@planet.nl